

osvrti

Viktor Ružić, dipl. ing. (18. veljače 1924. - 21. kolovoza 1992.)

Čedomila Milin

Medicinski fakultet
Sveučilišta u Rijeci

Prije stanovitog vremena dobila sam velik broj tekstova o dipl. ing. Viktoru Ružiću te tekstove koje je sam napisao. Tu opsežnu arhivsku građu donijela mi je gđa Matilda Ružić, njegova kći. Priznajem, osjećala sam se počašćenom i s puno sam žara pristupila njihovom iščitavanju kako bih mogla pripremiti kratak tekst o Viktoru Ružiću. Ubrzo sam shvatila da je veoma teško, gotovo nemoguće, napisati nešto kratko o osobi kao što je bio Viktor Ružić. Podataka je mnogo, mnogo je velikih djela Viktor Ružić ostavio u naslijeđe svojoj obitelji i svomu gradu Rijeci.

Zapitala sam se kako započeti priču: od obitelji, od čovjeka, od oca, od sina, od kemičara, od *Hartere*... i zaključila da priču i ne počinjem ja, priča je započela mnogo prije. Nema joj ni kraja, ne bi to bilo pošteno prema svemu onome što nam je Viktor Ružić ostavio u zalag. Jedino, znači, mogu izdvojiti nekoliko crtica, nekoliko trenutaka koji su zasvijetlili u prošlosti i obasjali put za budućnost.

Kemičar Viktor Ružić

Rođen 1924. godine u Rijeci, Viktor Ružić svoje je osnovno i srednjoškolsko obrazovanje stekao u rodnom gradu. Godine 1942. talijanski su ga fašisti, zajedno s ocem – odvjetnikom i hrvatskim banom, doktorom Viktorom Ružićem – zatvorili u riječki zatvor. Maturirao je iz zatvora. Potom ga odvede u logor u Abruzzo (Aquila). Iz logora šalje molbu za studij kemije u Padovi gdje završava prvu godinu. Tamo je upoznao svoju buduću suprugu Gildu Solci. Odlazi u Rim, a potom nastavlja studije u Lausannei do 1945. godine, kada se vraća u Hrvatsku i diplomira na Tehničkom fakultetu, Kemijsko tehnološki odsjek, Sveučilišta u Zagrebu. Važno je spomenuti da u skladu s tradicijom svoje obitelji govori mnoge strane jezike, njih sedam, i puno se bavi književnim radom stručnog i popularnog tipa. Brižno je čuvao i promicao spomeničku knjižnicu svoga pradjeda bana Ivana Mažuranića te knjižnicu i arhivu svoje bake Ivane Brlić Mažuranić.

Prvo zaposlenje dobio je u Rijeci u tvornici likera "Učka". Zatim slijedi zaposlenje u Tvornici papira. Od 1965. do 1968. radi u "Antikoroziji" na poslovima čišćenja mora. Godine 1968. odlazi u Švicarsku u "Papir Fabriik" u Balstahlu, gdje je zapažen kao

vrstan stručnjak u tehnologiji proizvodnje papira. U Tvornicu papira, popularno zvanu *Hartera*, vraća se 1970. i počinje ispisivati povijest industrijskoga grada Rijeke.

Viktor Ružić bio je kemijski tehnolog, praktičar. Nije se opredijelio za znanost, ali zahvaljujući iznimnoj lakoći pisanja ostavio je iza sebe čitav niz tekstova koji se po mnogo čemu mogu uvrstiti u znanost o primijenjenoj kemiji. Uloga Viktora Ružića u tvornici bila je mnogo veća od njegova tehničkog naslova. Prolistamo li njegove zapise, primijetit ćemo da je svoja zapažanja i zaključke pokušao jednostavno iznijeti i učiniti dostupnima svima onima koji su bili voljni naučiti nešto više. Istodobno, stručni se tekstovi čitaju s lakoćom i vrlo su zanimljivi, gotovo ih se može uvrstiti u popularnu književnost. Izlaganja, međutim, ostaju u području kemijske tehnologije, usko vezana za *Harteru*, njezinu povijest, sadašnjost i buduć-

nost, njezine strojeve, proizvode, otpatke.¹

Radi sistematizacije njegove građe važno je uvidjeti da se V. Ružić bavio tehnologijom proizvodnje papira, tj. iznalaženjem najboljih sirovina, njihovom preradom, dobivanjem željenoga, gotovog proizvoda i njegovim plasmanom na tržištu.² Po mnogo čemu njegova su razmišljanja bila mnogo bliža zapadnome tržišnom gospodarstvu nego planskom promišljanju tadašnjeg jugoslavenskoga gospodarstva.

Počevši od sirovina koje je *Hartera* upotrebljavala, treba istaknuti da je V. Ružić odabiru sirovina uvijek prilazio s povijesnog stajališta. Rijeka je živjela od prometa, trgovine i prolaznika pa nije bilo teško naći osnovnu sirovinu za proizvodnju papira – stare krpe. Njihova su se vlakna mljela i usitnjavala te prerađivala u papirnu masu. Manufakturna, ručna proizvodnja papira lansirala je Rijeku kao industrijski grad na svjetsku scenu još u 19. stoljeću. Onda se 1874. godine, sasvim slučajno, dogodilo revolucionarno otkriće u Podgori, pokraj Gorice, tek stotinjak kilometara od Rijeke. U laboratoriju koji je bio jedna od produženih ruku *Hartere*, izdvojena je celuloza kao sirovina za papir. Izum je nastao nemarnošću slovenskog laboranta koji je za bijeljenje vlakna umjesto lužine upotrijebio sulfit. Sulfit je bio pripremljen za isprobavanje francuskog patenta. Radilo se o revolucionarnom otkriću jer su vlaknaste celulozne strukture najzastupljenije u biljnome svijetu.

O tome se razvila čitava znanost. Kada se uvidjelo da je proizvodnja papira od biljaka mnogo jednostavnija i jeftinija od proizvodnje uporabom starih krpa, počele su se proučavati biljke najprikladnije za izdvajanje tzv. papirne celuloze.³ Tražila se biljka tehnički prikladna i gospodarski zanimljiva. Papir je bio iznimno tražen proizvod. Znalo se da je era krize sirovina počela te da je energetska kriza koju svijet proživljava njezino predvorje i sastavni dio. Trebalo se okrenuti stvaranju plantaža šuma. No takvo djelovanje trajalo bi u najboljem slučaju šest godina od prve sjetve, i to za brzorastuće lišćare (kanadska topola) ili četinare duglazije (kanadski bor). Riječkoj tvornici takve vijesti nisu bile pretjerano korisne. Ova klima nije podobna za uzgajanje kanadskih šuma, a i svjetska razmišljanja protivila su se stvaranju plantaža šuma na mjestima gdje im nije prirodno stanište. Sljedeće je pitanje bilo vezano uz supstitut tzv. celuloznog drveća. Pokušalo se s poljoprivrednim biljkama poput riže, kukuruza ili bagase, ali se od toga ubrzo odustalo jer te biljke nisu bile dovoljno dobra sirovina za papirnu industriju. Nešto bolje rezultate dala je potraga među tekstilnim biljkama. Osobito se isticala prikladnost konoplje. U našim krajevima bila je poznata jednodomna konoplja ili fibrimon, koja je izdvojena u Ukrajini i počela se širiti u Francusku malo prije Drugoga svjetskog rata. Sadrži 20–30 % dugih vlakana. Uzgajala se u okolini Podravske Slatine i uza zadovoljavanje domaćih potreba tadašnje Jugoslavije izvozila se uglavnom u Njemačku. Nedostatak joj je što je isključivo industrijska biljka s prilično velikim radijusom oprašivanja, prema nekim stručnjacima i do 100 kilometara. Uz konoplju, upotrebljavali su se i *kenaf** i *esparto***.

Kad je nađena i kada je time zadovoljen tzv. biološki kriterij, sirovinu je trebalo dopremiti, što je posve praktična procedura, te preraditi zadovoljavajući kemijske kriterije.

Viktor Ružić mnogo je pisao o nevoljama koje bi znale snaći tvornicu u trenutku zaprimanja sirovine. Najčešće je to bio neprikladan prostor za prijevoz ili skladištenje, koji bi onečistio sirovinu, što je loše utjecalo na proizvod. Danas se u kemijskoj industriji često upotrebljava termin "tehnički čist" papir, a to bi odgovaralo proizvodu bez štetnih primjesa koje bi umanjile njegovu uporabnu vrijednost. Tri su vrste nečistoća sirovine, koje uzrokuju:

- neupotrebljivost papira; to je guma koja stvara rupice na proizvodu ili smola koja uzrokuje začepljenje sita;
- loš izgled; za pisace je i tiskarske papire ili cigaretna papire čistoća veoma važna. Kupci neće kupiti papir "s greškom" kao što je tamna mrlja;
- štetu na postrojenjima; to su kamenčići ili tvrdi i metalni predmeti koji mogu oštetiti noževe stroja.

Može se zaključiti, kao što je i sam ing. Ružić rekao, da je praktična čistoća papira važna jer se upravo njome pokazuje stupanj "tehničke čistoće" papira.

Kada je tehnički uredna sirovina dovezena do tvornice, započinjao bi proces obrade sirovine i sama proizvodnja. Viktor Ružić bavio se dvjema dimenzijama obrade sirovine. Prva je bila tehnička i bliska krugovima prirodnjaka – kako najprikladnije usitniti sirovinu, kako je potom obraditi i iz nje izvući najviše. Čak je i od nusproizvoda trebalo dobiti što manje otpadnih tvari. Druga dimenzija njegova rada odnosila se na ekonomizaciju sustava proizvodnje, a da se time ne ide na štetu proizvoda te da se uza što manje troškove proizvodnje postigne što veća zarada.^{4,5}

* Bombajska ili svježa konoplja; istočnoindijska jednogodišnja biljka, nekultivirana doseže 90–180 cm, daje gombo-konoplju sličnu lanu.

** Biljka zapadnog Sredozemlja (Tunis); pokušaj njezina uzgoja u našim područjima nije dao zadovoljavajuće rezultate; osnovna uporaba ove biljke potječe još iz doba Kartažana kojima služi za izradu konopca.

Krenimo redom. Riječka Tvornica papira bavila se proizvodnjom nekoliko vrsta papira. Svjetsku slavu stekla je proizvodnjom cigaretnog papira.

Proizvodnja cigaretnog papira u Rijeci potječe još iz 1820-ih godina. Cincarske obitelji, mahom makedonskog podrijetla, bavile su se u Rijeci i okolici proizvodnjom, preradom i selekcijom industrijskog duhana. Povezanost s tvornicom papira ubrzo je postala nezaobilazna. Cigaretni papir proizvodio se od samih početaka manufakturne proizvodnje papira u Rijeci. Da bi pratio svjetsku proizvodnju, vlasnik *Hartere* shvatio je da samo modernizacijom može dovesti tvornicu u sam vrh svjetske cigaretna papirne industrije. Težnja prema modernizaciji pogona i stvaranju prepoznatljivog proizvoda pratila je *Hartera* tijekom čitave povijesti, te je "riječka tehnologija cigaretnog papira" usavršena, a zasniva se na poznavanju molekularnih karakteristika vlakana iz kojih se određuju mehanička i fizička svojstva papira: jačina – povezana sa stupnjem polimerizacije molekula i bjelina – povezana sa svojstvima izgaranja i s okusom cigarete. Upravo zahvaljujući razvoju posebne tehnologije u proizvodnji 80-ih godina, tvornica je pokrivala 7–10 % svjetske potrošnje cigaretnog papira.⁶

Na svjetski prepoznatljiv proizvod Tvornice papira Rijeka - cigaretni papir, nadovezala se i proizvodnja papira za cigare, pergamin-papir te proizvodnja celulozne vate. Za sve to bilo je potrebno iznaći primjerenu tehnologiju kako bi proizvod imao najbolju moguću boju, čistoću, čvrstoću, glatkoću i propusnost. Za cigaretni je papir bilo posebno važno njegovo izgaranje.

Svaki od postupaka kojim se od sirovine stvarao proizvod, te mehanizaciju potrebnu za njegovo provođenje, Viktor Ružić prikazao je u svojim tekstovima. Tehnologija proizvodnje papira sastoji se od čitavog niza različitih načina usitnjavanja osnovne tvari, sirovine. Tehnika proizvodnje, rada i održavanja sita zastupljena je stoga u velikom dijelu Ružićeva opusa.^{7,8} Kao što je sam napisao, sita ne samo da su jedan od najvažnijih dijelova strojne opreme u tvornicama papira nego su i najosjetljivija vrsta opreme. Stoga nije čudno što im je posvećivao posebnu pažnju. Puno je pisao i o postupku satinažiranja i krepovanja.

Posebno je bio zaokupljen kemijskim kriterijem proizvodnje papira, a najzanimljiviji pronalazak bio je stvaranje odnosa između određenih kemijskih parametara i brzine procesa proizvodnje. Već se tada raspravljalo o mogućnosti primjene genetskog kriterija na proizvodnju papira. "Svaka biljka ima svoj genetski kod, a biljke sličnog genetskog koda daju vlakanca sličnih osobina. Nažalost, danas genetske studije ostale su za sada tek na početku te je za poželjeti da se razviju ubuduće."

Upravo ovim riječima Viktora Ružića možemo započeti sljedeću crticu o njemu kao čovjeku budućnosti.

Čovjek budućnosti

Nastavljajući putovanje kroz rad i djelo ing. Viktora Ružića, treba se osvrnuti na svestremenost ili, bolje rečeno, prijevremenost koju je živio. Često čujemo da se samo nekolicina ljudi određenoga doba može označiti *velikima*. Njihova je sposobnost u tome što su uvijek korak ispred društva u kojem žive, ali to dovoljno vješto skrivaju kako ih se ljudi ne bi bojali jer čovjeku je svojstvena bojazan od onoga što će tek biti, od budućega, nepoznatog.

Viktor Ružić po mnogo je čemu bio *spiritus movens* Rijeke kao industrijskoga grada. U vrijeme kada je radio u *Harteri*, *Hartera* je bila mnogo više od tvornice papira koja je zapošljavala ljude, davala im plaću i krov nad glavom, *Hartera* je bila način života. Iako je u vrijeme njezina procvata Hrvatska, kao sastavni dio SFRJ, imala plansko gospodarstvo ili privredu, razvojni plan tvornice papira bio je po mnogo čemu tržišni. Mnogo je novinskih članaka i studija V. Ružić posvetio proučavanju ekonomičnije proizvodnje papira, usporedbi proizvodnje u Rijeci i u svijetu, uporno je

ponavljao potrebu za visokoobrazovanim radnicima, za modernizacijom pogona, za povećanjem konkurentnosti, za smanjenjem manufakturnog elementa i razbacivanja energijom te za povećanjem čistoće proizvodnje.

Stali smo kod gotovog proizvoda prema kojemu je kupac trebao prepoznati tvornicu. Ing. Ružić svoje je članke redovito prožimao poviješću, a kadšto se može činiti da je to radio kako bi popunio kvotu "novinskih kartica" za tvornički časopis, no ako pažljivije pogledamo koje je teme obogaćivao povijesnim dijelom, jasno je da mu je namjera bila potpuno drukčija. Poput svake žive ustanove, i riječka je Tvornica papira imala i dobre i loše trenutke. Spominjanje povijesti uvelike je isticalo trenutke s kojima je u radu tvornice trebalo prekinuti i one koje je trebalo promišljeno produljiti. Predstavljanje "riječkog proizvoda" kao posebnog i konkurentnog bila je posebna misija i ponos ljudi iz *Hartere*, posebice onih koji su, poput Viktora Ružića, tome posvetili dio sebe. Kroz Ružićev radni vijek ili, bolje rečeno, "brak s *Harterom*" redale su se zlatne, srebrne i brončane plakete, priznanja, pehari za kvalitetu i originalnost proizvoda (Madrid, London i dr.), no znao je da to nije dovoljno. Neumorno je tražio način da uključi ekonomičnost, kompjutorizaciju, marketing i tržišne potrebe u plansku politiku tvornice. O tome najbolje govore njegova putovanja i zapažanja nakon njih: vidio je da se u SAD-u prešlo na isporuku bobina cigaretnog papira na paletama, bez ikakve ambalaže. Iznio je to najprije kao zanimljivost, malo je razradio i spominjao u svojim člancima. Nakon nekog vremena, izašao je njegov članak pod naslovom "Paletizacije našeg vanjskog transporta". Misija je uspješno obavljena, rekli bismo danas, paletizacija je prihvaćena i može se dalje primjenjivati u radu tvornice.

Drugi avangardni projekt bio je plan za odvajanje krep-odjela kao samostalne jedinice u Gerovu. Krep-odjel⁹ služio je za ambalažnu finalizaciju proizvoda. Viktor Ružić smatrao je da pogon usredotočen na dekorativni krep-papir, svileni papir za cvijeće... i dr. usporava rad tvornice i smanjuje zaradu. Samostalna jedinica imala bi mnogo veću ekonomsku vrijednost jer bi se lakše prilagodila potrebama tržišta. Kao dio *Hartere*, šepala je za paletom iznimno uspješnih proizvoda s definiranim tržištem. Smjelost je tog projekta bila u tome što su se nekoliko godina poslije ambalažna postrojenja u cijelom svijetu počela odvajati od matičnih tvornica jer su kočila proizvodni slijed. Možda se najglasovitiji takav primjer dogodio u američkoj proizvodnji pića, kada su *Coca Cola* i *Pepsico* odvojili svoje odjele za ambalažiranje.

Važno je dalje istaknuti uredno godišnje izvještavanje Viktora Ružića o proizvodnji tvornice i stanju na tržištu papira. Zaposlenicima je bio dostupan uvid u uspjeh i pad u radu tvornice te njegovo promišljanje o njegovim uzrocima i posljedicama. Gotovo da je naučio okolinu da aktivno sudjeluje u procesima vezanim za tvornicu.

Svakako treba spomenuti i njegovu ekološku osviještenost i lakoću kojom je priznavao da je jedini put do uspjeha učiti od drugih i biti dovoljno mudar te od naučenog uzeti ono najbolje i primijeniti kod kuće.

Vezano uz to, još je krajem 60-ih i početkom 70-ih godina počeo aktivno razmišljati o ekologiji kao sastavnom dijelu industrijalizacije. U to vrijeme ekologija nije bila misao vodilja industrijalizacije, pogotovo ne u zemljama u kojima je dinamika industrijalizacije bila ravna tadašnjoj jugoslavenskoj. Rečenica poput "Najracionalnije radi ona industrija koja ne zagađuje čovjekovu okolinu"¹⁰ i danas je, četrdeset godina nakon što ju je Ružić stavio na papir, strana najvećem dijelu industrijalaca visokorazvijenih zemalja, a kamoli ne onih u zemljama koje se guše u tranzicijskim problemima. No jačina te misli nije bila u tome što je izrečena javno već što je sustavno razrađivana u praktičnom radu tvornice. Proces unutar kojega od otpadaka treba stvoriti nusproizvode i naći načina da ih se dalje industrijski upotrijebi, bio je za Ružića misija. Promišljanja o reciklaciji vode, o reciklaži papira, o štednji energije – bila su konstanta u njegovu radu. Čitanjem njegovih

tekstova stječe se dojam da upravo papirna industrija može biti "čistač" čovjekova okoliša, jer uvijek postoji još neko svrsishodno rješenje problema zagađivanja, a da pritom tvornica ne gubi već ekonomski dobiva. Postavlja se pitanje je li to obilježje papirne industrije ili je to karakteristika kemičara koji je promišljao o papirnoj industriji i koji bi jednako promišljao o bilo kojoj drugoj industriji, da se njome bavio.

Kroza sva inženjerova promišljanja razvidno je da Viktor Ružić skuplja znanja i filtrira ih kako bi iz njih izvukao ono najbolje i najprimjerenije za *Harteru*. Tako kaže da je logično da se u razvijenim zemljama najprije dogodila ekološka osviještenost jer je jačina zagađenja njihova okoliša bila najžešća. I odmah nastavlja da srednje razvijena zemlja može od toga stvoriti blago jer kreće sa stepenice više od onih koji su tim putem kročili prvi.

No nisu samo visokorazvijene zemlje bile predmetom njegova zanimanja. Uza Sjedinjene Američke Države, Veliku Britaniju, Japan i zemlje zapadne Europe, mnogo je njegovih "putopisa" vezano i za zemlje u razvoju kao što su Bugarska i Poljska te zemlje Latinske Amerike. Papirnu industriju drugih zemalja promatrao je i sa stajališta potencijalnog tržišta i sa stajališta potencijalnog konkurenta. Tako je došao do zaključka da papirna industrija djeluje na principu: jedna zemlja jedna tvornica te da se monopolizacija tržišta sprječava na međunarodnoj razini, što svakako nije bilo svojstveno domaćoj tržišnoj ekonomiji kapitalističkih zemalja. Ili, da je Drugi svjetski rat sa sobom odnio ono što je nekad bilo potencijalno najveće izvozno tržište riječke *Hartere* – zemlje Latinske Amerike. Zatim kaže da Bugarska ne ulaže previše napora u razvoj svojih proizvodnih papirnih industrijskih postrojenja, a da je Rumunjska, u odnosu na tadašnju Jugoslaviju, imala puno manji proizvodni zamah iako su njezina postrojenja bila znatno većih kapaciteta.

Jasno je da je Viktor Ružić bio vizionar, ali vizionar prirodniak po naobrazbi. Njegove vizije imale su čvrst temelj. A da bi se imale vizije, trebalo se stalno usavršavati, stalno prihvaćati izazove, stalno se boriti za svoje profinjene stavove.

Kao autor niza stručnih i popularnih članaka, objavljenih u stručnim i mnogim drugim časopisima, Viktor Ružić nagrađen je *Zlatnim perom*.

Bio je humanist, čovjek koji se istaknuo kao dobrovoljni davatelj krvi.

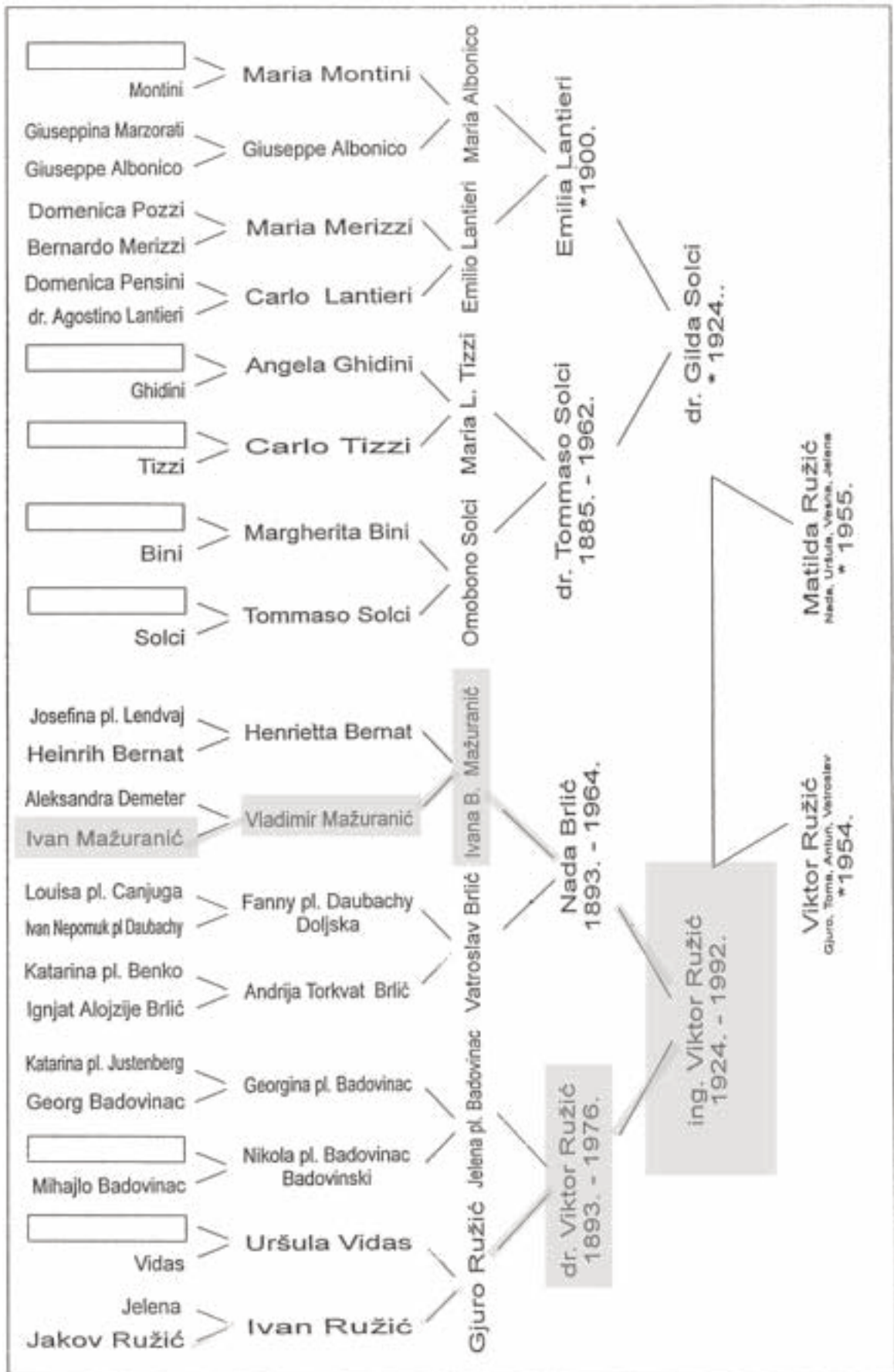
Burna kemijska reakcija

I, na kraju, treba zaključiti misao o dipl. ing. Viktoru Ružiću... U obiteljima Ružić i Mažuranić* zasigurno nije bilo lako izboriti se za mjesto, biti poseban, ostati zapažen i zapamćen. U gradu koji je trčao ispred svoje zemlje, zasigurno nije bilo lako biti jedan od vođa mišlju i djelom. U struci koja je po mnogo čemu struka budućnosti, zasigurno nije bilo lako nositi ime uglednog stručnjaka. Nije bilo lako, ali ne i nemoguće. Viktor Ružić je možda bio upravo onaj element koji izaziva burnu kemijsku reakciju, plemeniti element u plodnom okruženju...

Možda je na nama bilo da to uočimo, da to zabilježimo, da preko toga olako ne prijeđemo... Viktor Ružić, nažalost, više nije s nama, *Hartere*, nažalost, više nema, a ni Rijeka, nažalost, više nije grad koji trči ispred svoje zemlje... Malo smo se uspavali, vrijeme nas je sustiglo, industrija prestigla... Vjerojatno je Viktor Ružić bio i više od jednog koraka ispred našeg društva, ali nije želio tamo ostati sam, potaknuo je kemijsku reakciju koja je bila burna, ali kratkotrajna, no bila je tek početak svega onoga što iza nje treba slijediti – kemičarima poticaj za daljnje znanstvene pustolovine,

* Rodoslovlje obitelji Mažuranić-Bričić-Ružić

RODOSLOVLJE OBITELJI MAŽURANIĆ-BRLIĆ-RUŽIĆ

industriji dokaz da samo unapređivanjem tehnologije i čvrstim vjeronjem u svoju sposobnost možemo biti konkurentni, ljudima pisane riječi uzor pismenosti i čvrstih stavova, gradu zalog za budućnost, a svojoj uglednoj obitelji još jedno svjetlo.

Svima zajedno razlog da budemo ponosni što je bio jedan od nas, Riječanin, znanstvenik, stručnjak, praktičar, ali prije svega sin, otac, suprug i – nadasve – čovjek. Čovjek svoga vremena i izvan svoga vremena, čovjek za sva vremena... burna kemijska reakcija.

1. V. Ružić: 170 godina proizvodnje cigaretnog papira u Rijeci, *Naš list** 302 (1991) str. 4-7.
2. V. Ružić: Wortforschung in der Papiergeschichte Jugoslawiens, *Papiergeschichte* 3/4 (1969) str. 28-30.

*Naš list je bio časopis Tvornice papira u Rijeci vođen u Sveučilišnoj biblioteci pod signaturom AN74

3. V. Ružić: Sirovine za celulozu, *Naš list* 242-243 (1980) str. 11.
4. V. Ružić: Uloga protutlačne turbine za ekonomiku naše tvornice, *Naš list* 254/255 (1982) str. 10.
5. V. Ružić: Energetika Tvornice papira Rijeka, *Naš list* 263 (1983) str. 11.
6. V. Ružić: Cigaretni papir naš glavni proizvod, *Naš list* (svibanj 1961) str. 6.
7. V. Ružić: Što uništava naša sita, *Naš list* (svibanj 1961) str. 10.
8. V. Ružić: Trošenje sita na papirnim strojevima, *Naš list* 174 (1975) str. 7.
9. V. Ružić: Krep – odjeljenje kao odvojeni pogon, *Naš papir* (studenj 1961) str. 6.
10. V. Ružić: Najracionalnija je industrija koja ne zagađuje, *Naš list* (srpanj 1973) str. 10.

SAŽETAK

Viktor Ružić, dipl.inž.

Čedomila Milin

Ugledni građanin grada Rijeke. Duhovit, iskričav i neumoran porketač brojnih kulturnih i društvenih događanja. Kemičar po osnovnoj izobrazbi. Dugogodišnji član Hrvatskog kemijskog društva. Sportski aktivist. Dobrovoljni davatelj krvi. Član vatrogasnog društva. Kroničar svog vremena (164 objavljena novinska članka). Bavio se književnim radom stručnog i popularnog tipa. Potomak uglednih hrvatskih obitelji Brlić, Ružić i Mažuranić. U skladu s tradicijom svoje obitelji govori mnoge strane jezike, njih sedam. Skrbitelj Spomeničke zbirke i knjižnice svoga pradjeda bana Ivana Mažuranića te knjižnice i arhive svoje bake Ivane Brlić Mažuranić.

Rođen 18. veljače 1924. godine u Rijeci. Osnovnu školu završio u Rijeci. S obzirom na nemirno ratno vrijeme nisu precizno poznati svi podaci, a znamo da je pohađao Klasičnu gimnaziju u Zagrebu i Sušačku gimnaziju u Rijeci, gdje je iz zatvora maturirao 1942. Potom je odveden u logor u Abruzzo (Aquila). Studirao kemiju u Padovi, Lousannei, da bi diplomirao 1951. na Tehničkom fakultetu, Kemijsko tehnološki odsjek, Sveučilišta u Zagrebu.

Prvo zaposlenje dobio je u Rijeci u tvornici likera "Učka". Zatim slijedi zaposlenje u Tvornici papira. Od 1965. do 1968. radi u "Antikoroziji" na poslovima čišćenja mora. Godine 1968. odlazi u Švicarsku u "Papir Fabriik" u Balstahlu gdje je zapažen kao vrstan stručnjak u tehnologiji proizvodnje papira. U Tvornicu papira vraća se 1970. Bio je tehnički direktor Tvornice papira u Rijeci.

Umro u krugu svoje obitelji u Rijeci, 21. kolovoza 1992. godine.

*Medicinski fakultet
Sveučilišta u Rijeci*